UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an ea que fiu[n]t ab ignora[n]tibus, vel mente alienatis: sint eis imputanda? Non: [...]ulpa sua ad ignorantiam deuenerint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

pſi accuſat. Die vero dominico epiſcopus cauſam examinat: ſacerdos crimen negans acquirit patronos pro precio: tandem epiſcopus ille confeſſionem verberibus extorquens, abſq; ſynodo epiſcoporum ⁊ cõcilio illum condemnauit.

vt febris, ⁊ furor: ⁊ que ex hac cauſa fiunt/ nõ imputantur ſi non diſcernit quid agat.

b ¶ Non ſint. Melius eſſet ſine non: q2 primo probat ꝙ imputantur.

c ¶ Non imitandum. id eſt non faciendum.

Q Uod autem ¶ Hec queſtio diuidit in duas partes: in quarum prima probatur ꝙ ignorantes et pueri nõ peccãt ſi ignorãtia eſt inuincibilis, ſ. cũ nullo modo potuit ſcire cõſulis daret operam. Si autẽ ſcire potuit, et nõ dedit operã, non excuſatur a toto: ſed a tãto. i. in parte. ita intelligenda eſt litera vſq; ad. c. merito queritur. Secũda ibi/ De furioſis. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur pͥma queſtio, vbi querit an ea que fiunt mẽte alienata/ debeant imputari? Et rñ. ꝙ non: vt. j. ea. aliquos. ⁊. c. illa. ⁊. §. iij. q. ix. indicas. et procedit hoc ordine §. Primo ꝓbat ꝙ ea que fiunt in alienatione mentis/ ĩputãtur: poſtea ꝓbat cõtrariũ: ⁊ reſpõdet allegatis: tandẽ dat veram ſolutionẽ: vt. j. e. §. vlt. Oſtẽdit ergo pͥmo §. ꝙ ſiue peccata procedant ex voluntate, ſiue ex carnis infirmitate, ſemper imputantur ad penam: qđ probat quatuor authoritatibus. poſtea ꝓbat cõtrariũ: cũ peccatũ ſm Aug. ſit adeo voluntariũ, vt nullo modo ſit peccatum niſi de voluntate procedat.

¶ Queſtio .j.

Q Uod autẽ[a] q̄ alienata mẽte fiunt, non ſint[b] imputãda: facile videt̃ poſſe ꝓbari. Peccata nãq; alia penes voluntatẽ animi, alia circa nature infirmitatẽ videt̃ ꝯſiſtere. Eſt aũt volũtas (vt Aug. ait ĩ lib. j. retractationũ) animi motus ad aliq̇d imitãdũ, vel nõ imitandũ[c], vel adipiſcendũ[d]. qđ propterea[e] dictũ eſt, vt hac diffinitione volẽs a nolẽte diſcerneretur. Ex voluntate itaq; pctã procedũt que libero mẽtis arbitrio, et delinquẽdi ꝓpoſito committuntur. Porro infirmitas alia eſt animi, alia carnis. Infirmitas animi, eſt ignorãtia. Carnis ĩfirmitas eſt eius concupiſcentia[f]. Ex vtraq; autez infirmitate que procedunt imputantur ad penã[g]. Unde de quibuſdã ignorantib9 dictũ eſt. Si q̇s ignorat[h], ignorabitur. Tales illi erãt de quibus Chriſtus ait apoſtolis. Extra ſynagogaz facient vos: q2 arbitrabuntur obſequiũ ſe preſtare deo. De eiſdẽ etiaz apl's ſcribit in epl'a ad Romanos. Teſtimoniũ illis perhibeo q2 zelum[i] dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam. Nullũ tamen eoꝝ in pſidia ſua pſeuerãtem hec ignorantia excuſat. Ex carnis ĩfirmitate procedũt que nature lãguore fiũt: que niſi imputarent̃ ad penã, nequaq̃ aplus lege carnis grauat9 diceret: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore[k] mortꝭ huius: ⁊c̃. Siue ergo penes voluntatẽ, ſiue penes infirmitatem peccata ꝯſiſtãt: ſemꝑ[l] imputant̃ ad penã. Cui[m] ſniẽ illud Auguſtini de vera religione cõtrariũ videt̃: Uſq; adeo peccatũ voluntariũ malũ eſt, vt niſi ſit voluntarium, nullo modo peccatũ ſit ⁊ hoc quidẽ adeo manifeſtum eſt, vt nulla huic doctorum paucitas, nulla indoctoꝝ turba diſſentiat. Quare aut negandũ eſt peccatũ cõmitti: aut fatẽdum eſt cum voluntate committi.

	ij. coꝝ. xiiij. §.
	Joã. xvj. a.
	Rõa. x. a.
	Rom̃. vij. d.

a ¶ Quod autẽ. Nota ꝙ ſi quis eſt ita alienat9 mente ꝙ neſcit quid faciat, nec diſcernit, nec intelligit, non imputatur ei quod facit. j. eo. aliquod. et. c. illa. et. xvij. queſtio. ij. gonſaldus. ⁊. iij. queſti. ix. indicas. Quidam tamen diſtinguunt ꝙ ſi ſua culpa incidit q̇s in alienationem mentis, imputatur ei: ſi ſine culpa, non vt. j. e. ſi quis inſaniens. quam diſtinctionem nõ admitto. §. allegat pro et cõtra. Et ad intelligẽtiam eius quod dixi, not. ꝙ ĩfirmitas alia eſt anime: alia eſt carnis. Infirmitas anime duplex eſt: vna dicitur ira vel odium/ vel delectatio: ⁊ hec eſt peccatum: ⁊ que ex tali infirmitate fiunt/ imputantur. Alia eſt pena: vt eſt obliuio: ignorantia: et que ex hac fiunt/ quandoq; imputantur/ quandoq; non. Similiter infirmitas carnis duplex eſt. Una eſt fomes peccati: ſcilicet originale peccatum: et que ex hac cauſa fiunt, imputantur. Alia eſt pena peccati: [margin: Mente alienato an ſit ĩputãdum qđ facit. Aĩe infirmitas eſt duplex]

d ¶ Uel adipiſcẽdũ. i. faciendum.

e ¶ Quod ꝓpter ea. id eſt in diffinitione voluntatis/ ideo ponitur affirmatio et negatio, vt oſtẽdatur qua voluntate quis dicatur volẽs: ⁊ qua volũtate dicatur nolens. nã voluntate ad aliqđ faciendũ dicitur q̇s volens: ⁊ voluntate ad aliquid non faciendũ dicit̃ q̇s nolẽs: ⁊ ſic omnis nolens dicitur volẽs: ⁊ eadem qualitas dici põt volũtas ⁊ nolũtas. Nã nolle facere idem eſt quod non velle facere. vnde lapis non dicitur nolens, cum non habeat voluntatem non faciendi. nam ſm regulam iuris ei9 eſt nolle cuius ẽ velle: vt. ff. de regu. iur. l. ei9. Hinc patz ꝙ Aug. vult ꝙ eadem vis anime ſit vis concupiſcibilis: ⁊ vis iraſcibilis. Nam per vim concupiſcibilem appetim9 aliquid: ⁊ ꝑ vim iraſcibilem deteſtamur aliquid. [margin: Aĩe vis eſt duplex.]

f ¶ Concupiſcentia. i. fomes originalis peccati.

g ¶ Ad penam. Sed nõ ſemꝑ puniũtur peccata que proueniunt ex ignorantia. xxiiij. q. ij. in lectum.

h ¶ Ignorat. Id eſt qui appetit ignorare: vel qui contẽnit ſcire: vel negligit ſcire, cum poſſit querere a peritioribus. Unde quedã ignorãtia eſt ex ſimplicitate: vt illoꝝ qui ad literam aliquid intelligũt. quedam ex culpa: quedã ex negligẽtia: ⁊ ſm hoc magis vel minus punitur. xj. q. iij. excellentiſſimus. c. qm̃. ⁊. c. fina. [margin: Ignorãtia ẽ triplex.]

i ¶ zelũ. Quidã ex iudeis bono zelo mouebãtur contra diſcipulos dñi ⁊ ipſum dñm: ⁊ ipſe dñs in cruce pro illis orauit cum dixit: Pater dimitte illis: quia ⁊c̃. Luce. xxiij. Iſti habebant zelum: ſed non ſm ſcientiã. i. ſm fidem: quia erroneã habuerunt cõſcientiã. alij autem ſcienter deliquerunt. xxiij. q. j. paratus. [margin: Iſti erant ſimplices: ⁊ errabant nõ ĩ motu ad ſeruiendũ. ſed ĩ modo ſeruiendi. L.]

k ¶ De corpore. i. de dñio carnis, in qua mors eſt. §. diſtin. v. ſed penſandum. palea eſt.

l ¶ Semper, allegando dicit.

m ¶ Cui. hic allegat in ꝯriũ ꝙ ea q̄ mẽte alienata fiũt nõ imputant̃. vnde hic ponebãt antiq̇ notulã defenſor.

Sed hoc[a] nō gnāliter d oib[9] pctis intelligēdum eſſe idem Aug. in lib. j. retractationum oſtēdit dicēs. Uſqȝadeo peccatū volūtariū malum eſt, vt nullo modo[b] pctm̄ ſit ſi nō ſit volūtarium. Pōt videri falſa hec definitio: ſȝ ſi diligēter excutiatᷣ, iuenitᷣ veriſſima. Peccatū illud q̇ppe cogitandū eſt qd̄ tm̄modo pctm̄ eſt: nō qd̄ eſt etiā pena pcti: q̄uis et illa q̄ nō immerito nō voluntaria pctā dicunᷣ, q: vel a neſcientibus, vel a coactis ppetrātur: nō oīmodo poſſint nō voluntaria dici. Idem in eodem.

Definitio pcti quā diximus, Pctm̄ eſt voluntas retinendi vel cōſequendi qd̄ iuſtitia vetat, vnde liberū eſt abſtinere: propterea vera eſt, q: id definitum eſt qd̄ tantūmodo peccatū eſt: nō qd̄ etiā pena pcti. Item in li. j. queſtionum.

Non ſunt peccata nolētiū, niſi neſcientium.

Merito qritᷣ q̄ ſunt pctā nolētium, vtrū q̄ a neſcientib[9] cōmittunᷣ: an etiā recte poſſit dici pctm̄ eſſe nolentis qd̄ facere ꝯpellitur[c]. nā et hoc cōtra volūtatē dici ſolet. ſed vtiqȝ vult[d] id ꝑpter qd̄ facit: tanq̄ ſi peierare nolit: qd̄ tn̄ facit, cū vult viuere ſi quiſq̄ niſi fecerit, mortem minetᷣ. vult[e] ergo facere, q: vult viuere: ⁊ ideo nō ꝑ ſeipſum appetit vt falſum iuret, ſed vt falſum iurando viuat. Qd̄ ſi ita eſt, neſcio vtrum poſſint iſta dici peccata nolētium, qualitᷣ hic dicuntur peccata explanda. Nam ſi diligēter inſpiciatur, forte ipm̄ peccare nemo[f] velit, ſed propter aliud quod vult peccat. Omnes quippe homines qui ſcientes faciunt quod non licet, vellent licere facere. vſqȝadeo ipſum peccare nemo appetit propter hoc ipſum, ſed propter illud quod ex eo conſequitur. hec ſi ita ſe habēt: nō ſunt peccata nolentium, niſi neſcientiū[g] que diſcernuntur a peccatis volentium. ff. titu. de iniurijs.

Illud relatuȝ pereque eſt, eos qui iniuriā pati poſſunt, ⁊ facere poſſe. Sane ſunt quidam qui facere nō

Sed hoc. ¶ Caſus. Superius dictū eſt ꝙ peccatum vſqȝadeo eſt volūtariū, vt nullo mō ſit pctm̄ niſi ſit voluntariū. ſed q: multū facere videbatur pro defenſione ſacerdotis furioſi, ideo ei[9] impugnator dicit ꝙ authoritas illa Augu. intelligitur de eo qd̄ eſt tantūmodo peccatū: ⁊ nō de eo qd̄ eſt pena pcti: ⁊ ad hoc probandū inducitᷣ duas authoritates Augu. q̄uis quodāmō volūtaria peccata dici poſſint que a neſcientib[9] ⁊ coactis ꝑpetranᷣ. Nō immerito: ſȝ merito. Non oīmodo non volūtaria dici, ſed quodāmodo volūtaria dici poſſunt.

a ¶ Sed hoc. eſt notula impugnatoris.

b ¶ Nullo modo. Quedā dicuntur ſimpliciter peccatum, ⁊ nō pena. et quedā pena pcti, ⁊ non pctm̄. pena peccati, ſicut ignorātia, infirmitas, et obliuio. Illud aūt dr̄ ſimpliciter pctm̄ qd̄ ex libera voluntate ꝑcedit. Quidā tamen dicūt ꝙ oē pctm̄ primi parētis ſit peccatū: et pena pcti. peccata em̄ q̄ quotidie facim[9], ſunt pena origialis peccati. Sed qualiter hoc ſtare pōt, cum ois pena a deo ſit: ergo nullū peccatum a deo ſit: ergo nulluȝ peccatū eſt pena. Item ois pena eſt paſſio: et omne peccatū eſt actio. cum ergo actio nō ſit paſſio: nō eſt dicendū ꝙ peccatū ſit pena. Si autem alicubi inuenias ꝙ peccatum eſt pena, expone. i. pro quolibet peccato debetur pena: quia eſt pena ⁊ paſſio anime.

Pctm̄ ⁊ pcti pena diuerſa ſunt.

Merito. Caſus. Due ſunt hic qōnes: quarū prima eſt, an pctā neſcientiū dicanᷣ pctā nolentium? Et rn̄. ꝙ ſic, ⁊ iſta rn̄ſio eſt i fi. ca. Scd̄a eſt an pctm̄ qd̄ qs ꝑ metū facit, dicatᷣ eſſe pctm̄ volentis, vel nolentis? Et rn̄. ꝙ volētis. q: lȝ qs nollet directe ipm̄ pctm̄ ad qd̄ cōpellitᷣ, indirecte tn̄ vult illud ꝑ aliud qd̄ hr̄e nō pōt ſine illo pctō. Et ad hoc ꝓbandū iducit exēplū de peierāte. Hec ſi ita ſe habēt: ſcȝ ꝙ pctā coactiua ſunt volētium.

Sȝ ꝯ q: aio violentia non infertᷣ: vt. xxxij. q. v. §. qd̄ aūt. in princi. dic vt ibi not.

c ¶ Cōpellitur. Refert qualis ſit coactio, † an abſoluta, vel conditionalis: vt ex̄ qd̄ metus cau. ſacris.

d ¶ Uult. Arg. ꝙ coacta volūtas eſt voluntas: vt hic ⁊. xxiij. q. iiij. diſplicet. ⁊. q. vj. vides. ⁊. lxxiiij. diſt. conſuluit. ⁊. ff. qd̄ met. cau. ſi mulier §. vlti. Eſt ergo i iſtis caſibus arg. ꝙ tenet matrimonium lȝ coactio interueniat vt. xxij. q. iiij. inter cetera. et. ff. de rit. nup. ſi patre. Sed hoc nō eſt verū: vt ex̄ de ſpon. veniēs. ⁊ ca. cum locuȝ. ⁊ xxxj. q. ij. c. j. ⁊. ij. Itē ſicut coacta volūtas eſt volūtas, ſic decepta voluntas dr̄ volūtas, vt. xx. q. iij. cōſtituit. ⁊ ex̄ qd̄ met[9] cā. cū dilectus. ⁊ ex̄ de conuer. ꝯiu. ex parte. Arg. ꝯtra. ff. de li. ho. ex. l. iij. §. q̄ qs volētem. tn̄. coacta licētia nō eſt licentia, vt ar. xxxiij. q. v. notificaſti.

Matrimonū coacte factum nō tȝ.

e ¶ Uult. Certe argumētatio hec nō valet, volo hoc ergo volo oē qd̄ ſequitᷣ ex illo: vt iſte vult fornicari, ergo vult dānari: ni ſi intelligas indirecte, et ꝑ cōſequētiā: vt diſtinc. viij. quo iure.

f ¶ Nemo. Un. de Seneca. Et ſi ſcirē deos ignoſcituros. homies autē neſcituros: adhuc dedignarer peccare.

Senece dictū aureū.

g ¶ Neſcientiū. Sic neſciens non peccat. Et ſic eſt ꝯ xxxij. q. vij. quēadmodū. So. varijs modis dr̄ qs neſcire. Dicitur em̄ neſcire qui nō ſcit id qd̄ facit eſſe pctm̄ vel nō ſcit tantum eſſe pctm̄ quātum eſt. ⁊ talis neſciēs punitᷣ, lȝ non adeo grauiter: vt. viij. diſt. cōſuetudo. et pone exēplū de talī. xiiij. qō. v. forte. Item dr̄ neſcire q̄ ſcit factū, ſȝ neſcit qualitatē facti. talis q̄nqȝ punitur ſi errat in iure. Sic ignorabat Paulus ꝯcupiſcentiā eſſe peccatū. ex̄ de cōſti. nā cōcupiſcentiā. q̄nqȝ nō punitur, ſcȝ cū errat circa factū ipſum: vt. xxxiiij. q. ij. in lectum. Item dr̄ neſcire ꝑpter caſum ſequētē: vt ſi aliqs volēs interficere leonē dū vult defendere hoiem, caſu interficit hoiem: vt. l. diſtin. ſepe. Item dr̄ neſcire qui omnino neſcit: vt puer, ebrius, furioſus. talis enim non peccat: vt. j. eo. aliquos.

Neſcire dicitᷣ qs multipłr.

Illud. ¶ Caſus. Redit nūc Gra. ad ꝑncipale ꝑpoſitum, ⁊ inducit legē iſtā ad ꝓbandū ꝙ ea q̄ fiunt ex ignorantia vel mente alienata non imputātur. Caſus ergo ſic ponitᷣ. Queſitū fuit a iuriſperito vtrū quicūqȝ pōt pati iniuriā, poſſit facere iniuriā? Et rn̄. ꝙ ſic niſi ſit furioſus vel impubes q̄ non eſt doli capax. nam iſti iniuriā pati poſſunt, facere ꝯo nunq̄: cū iniuria nō procedat niſi ex voluntate. ⁊ probat duobus exemplis ſcȝ exemplo iocoſe alium ꝑcutientis, et dn̄i interficientis liberum hoiem quē putat eſſe ſeruum ſuum. Et nota ꝙ lex iſta (vt dicit Hug. ⁊ Jo. Bn̄.) male ponitᷣ hic, cū inducatur pro defenſione ad oſtendendū ꝙ ea q̄ fiunt

mente alienata/nō imputant̄.ſed deberet legi poſt .§. ſequētē, vel in ſequē .§. poſt illud verbū, nō ꝓceſſerūt.
a ¶ Furioſus. No. qđ furioſus facit: idem eſt acſi caſu accidiſſet: vt.ff.de admi.tuto.l.vlti.in fi.
b ¶ Qui doli capax. ſi eñ eſt doli capax, bene punit̄: vt extra de delic. pue. capit. j. ꝛ de cōſe. diſti. iiij. eos. ſed in ipubere minori diſtinguit̄ an delinquat ex animo, an ex culpa: vt. C. ſi aduer. delictum. l. j. ꝛ. ij.
c ¶ Per iocum. Dum tamē iocus ille nō ſit noxius: vt ex̄ de p̄ſumpt. ca. j. nā ludus noxius eſt in culpa: vt.ff. ad.l. aquili. nam ludus.
d ¶ Seruū ſuū. Secus ſi alienum ſeruū vel etiā aliquem liberum hominē voluit percutere/ꝛ ꝑcuſſit aliū qꝛ tūc tenet̄ actione iniuriarū illi q̄ percutit̄: vt.ff. de iniur. eum qui .§. ſi iiuria. ꝛ hoc ideo qꝛ hic oībus modis intendit nocere, etſi non illi cui nocet: ſed ſecus in caſu priori. Et eſt arg. ꝙ ſi aliqs credit ſolutā cognoſcere/et cognoſcit vxoratā: videtur ꝙ nō puniat̄ quaſi adulter.

Et h ordo vi deas qđ le. ꝛ no. e. ti. c. ij. ꝛ đ homi. exhibita. i gl. qđ ei. et in gloſ. ex hoc. Archi.

poſſunt: vtputa furioſus[a], et impubes qui doli capax[b] nō eſt. nāq; hi pati iniuriā ſolent nō facere. Cum enim iniuria ex affectu facientis conſiſtat, cōſequens erit dicere hos ſiue pulſent, ſiue conuitium dicant: iniuriā feciſſe nō videri. Itaq; pati quis iniuriā etiā ſi nō ſentiat, pōt: facere ꝟo nemo, niſi qui ſcit ſe iniuriā facere, etiam ſi neſciat cui faciat. Quare ſi quis ꝑ iocum[c] aliū percutiat, aut dum certat: iniuriarum non tenet̄. Si quis liberum hominē ceciderit dū putat ſeruū ſuum[d]: in ea cauſa eſt ne iniuriarū teneatur.

Itaq; (vt ex premiſſis apparet) ſiue volūtate ſiue ex infirmitate pctā ꝓcedant: palā eſt illa imputari. Sed carnis infirmitas dupl̄r intelligit̄. Eſt eñ lāguor nature, qui carnis ꝯcupiſcētia appellat̄: q̄ vert⁹ aīe īfirmitas dici pōt. ſ; ideo carnis infirmitas đr, qꝛ accidit aīe ex cōiuncte carnis corruptione. Porro alia eſt infirmitas q̄ ꝓprie carnis đr: qua (elemētoꝝ ſeu humanoꝝ concordia turbata) ipſa caro afficit̄ ꝛ tādē diſſoluit̄. Sił̄r animi īfirmitas duplex eſt. Una que vitiū appellat̄, qua aīa a deo ſeparat̄: vt eſt ira, odiū et alia hmōi. Alia īfirmitas animi, q̄ cū ipſa nō ſit pctm̄: eſt tñ pena et cā pcti: vt ē obliuio et ignorātia. Furor aūt cū nō ſit pctm̄, eſt tñ pena peccati: vt febris ꝛ cetere paſſiōes quas proprie carnis dicimus eſſe: quarum motus: id eſt ea que illis perturbantib⁹ fiunt, nulli imputantur ad penam.

¶ S; obiicitur de Lamech, qui cum cecus eſſet, Cain interfecit: nec eum excuſauit cecitatis infirmitas. vñ dictum eſt. Septuplū vltio dabit̄ de Cain. de Lamech ꝟo ſeptuagies ſepties. S; cecitas ignorātie ſil̄is eſt. ¶ Ex vtraq; ei quedā fiūt q̄ imputātur: quedā ꝟo q̄ minime. Cecus nāq; ſi debitū ſue vxori credēs reddere, alienā polluit: nō eſt reus[e] adulterij. Si aūt ex ludo vel exercitatione viriū vel venatione iaculū mittēs aliquē perimat: quia ab eo penitus[f] hoc debet eſſe alienū, homicidij reus habet̄. Mēs ꝟo alienata furore cū ſui cōpos non ſit, eorū q̄ admittit reatū non cōtrahit: qꝛ facultatē deliberandi nō habuit. Unde pupillo ꝛ furioſo in maleficijs ſubuenit̄, vt nō eis imputētur ad penā que ex mentis deliberatione nō ꝓceſſerūt. ff. ti. de iniurijs. illđ relatū. reqre. ſ. qđ nō ſolū hūanis, ſed etiā diuinis legib⁹ noſcit̄ approbatū.

Ait eñ Augu. de paruulis ad Petrum diaconem.

Firmiſſime tene et nullatenus dubites (exceptis illis qui ꝑ noīe xp̄i[g] ſuo ſanguine baptizātur) nullum hoīem accepturū vitā eternā qui non hic a malis fuerit per pniam fidēq; cōuerſus, ꝛ per ſacr̄m fidei et pnie. i. ꝑ baptiſmū[h] liberatus. Et maiorib⁹ quidē neceſſariū eſſe ꝛ pniam de malis ſuis agere, ꝛ fidē catem pati martyrium: vt. xc. diſt in. necq;.

vel ignorātia/que nō imputant̄, cum ſint pena peccati. Sed poſtea obiicitur de Lamech, quem nō excuſauit infirmitas cecitatis cum Cain interfecit ſagittando. Et tandem ſoluit dicens ꝙ cecitas et ignorantia ſimiles ſunt. Nam ex vtraq; quedā fiunt que imputantur/ꝛ quedā q̄ nō imputantur. nam ſi cecus cognoſcat aliquā quā putat eſſe ſuā vxorē, nō eſt reus adulterij. Si vero cecus aliquem perimat iactādo/reus eſt homicidij: qꝛ officium alienum vſurpat. Sed furioſus cū nō ſit cōpos mentis in occidēdo nō peccat, qꝛ deliberare nō poteſt. vñ de pupillo ꝛ furioſo i maleficijs ſubuenit̄. Et ad hoc inducit legē illam ſc; illud. que deberet hic legi. ꝛ ca. ſequē. ſ. firmiſſime.

Deſi. iiij.

e ¶ Nō eſt reus. vt. xxxiiij. qō. ij. in lectum.
f ¶ Penitus. cū eñ inſiſtit qs operi illicito: tūc nō excuſat caſus: ſec⁹ ſi licito: qꝛ tunc excuſat: vt. l. di. ſepe.

Firmiſſime. ¶ Caſ⁹. Petrus queſiuit ab Augu. vtrū quilibet ſit acceptur⁹ vitam eternā niſi fuerit baptizatus et pniam egerit. ꝛ rñdet ꝙ non, niſi fuerit baptizatus ſanguie ſuo/vł in aqua: vel niſi habuerit cordis contritionē. ꝛ docet ꝙ baptiſmus ꝛ pnia adult; ſit neceſſaria, paruulis vero baptiſmus ſolummodo ſufficit q̄; diu ratione vti nō poſſunt.
g ¶ Pro nomine. chriſti. Dum tamen adſit charitas. aliter nō ſufficit alicui ad ſalu-

Iſta fuit ſententia dñi pillei. ſ. ꝙ non punit̄. pro hoc facit ꝙ nō ꝯmittit̄ adulteriū ſine dolo. ff. đ adul. l. pe. ad idē facit. ff. đ iiur. itē apđ labeonē. §. ſi qs Archi.

¶ Itaq; ¶ Caſ⁹. Cōcludit Gra. ex ſupradictis dicēs ꝙ peccata iputantur ſiue ex voluntate/ſiue ex infirmitate procedant poſtea reſpondet huic concluſioni/diſtinguens ꝙ infirmitas carnis ē duplex. Alia ē cōcupiſcētia carnis, que imputatur: et hec non dicit̄ proprie īfirmitas carnis: qꝛ accidit anime ex cōiunctione carnis. Alia ē turbatio elementoꝝ et humoꝝ, que dicit̄ proprie infirmitas carnis: vnde febres ꝛ furor oriuntur/que nō imputant̄. Sił̄r infirmitas animi duplex eſt. Alia eſt mala qualitas: vt ira ꝛ odiū/que imputant̄, Alia eſt obliuio

h ¶ Per baptiſmum. Deberet addere tertium membrum, ſcil; baptiſmum contritionis. Eſt eñ triplex baptiſmus, fluminis, flaminis, ꝛ ſanguinis. i. aque, ꝛ ſan-

Baptiſm⁹ triplex.

guinis, ⁊ contritionis: vt de conſecra. diſtin. iiij. ca. baptiſmi vicem.

¶ Ex eo aũt. ¶ Caſus. Cõcludit Gra. ex fine ſuperioris ca. ſcʒ q nec adulto nec paruulo poſt baptiſmũ peccatum imputatur, niſi vtatur ratione, ſicut nec brutis animalibus aliq̃d imputatur. Et ad hoc probandũ inducit authoritatẽ Aug. Reperitur tamen in ſcriptura aĩalia eſſe interfecta non ratione delicti, ſed qꝛ facti memoriã refricãt vt. j. ſequenti ca.

a ¶ De bobus. ſ. quo ad vitã eternam: ſʒ quo ad vitam tpalem bene: iuxta illud: Homines ⁊ iumenta ſaluabis dñe: ſcʒ pro ſalute tpali prouidendo eis neceſſaria: iuxᷓ illud: Oĩa expectant a te domine: vt des illis eſcam in tempore opportuno.

Mulier. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima ponitᷓ authoritas Leuitici in qua dicitur q mulier q̃ acceſſerit ad aliquod pecus, debʒ interfici: et pecus ſimiliter. In ſcda parte ponuntᷓ verba Augu. exponẽtis illam authoritatẽ: ⁊ dicit q animalia iubẽtur interfici nõ qꝛ peccauerunt, ſed qꝛ refricãt memoriam facti. Scda pars incipit ibi: Queritur quomodo.

b ¶ Ad omne. id eſt ad aliquod ex oibus. ſicᷓ eſt. j. q. vij. ſi quis oẽm.

Leui. xx. c. c ¶ Memoriam. Simile eſt. lxxxj. diſtic. valet. Alibi tamen reſeruantᷓ thuribula laminarum, ⁊ publice exponuntur: vt. vij. q. j. deniqʒ. ⁊ de cõſecra. diſtinc. ij. et dixit, ſed illud ad terrorem fit ⁊c.

¶ De furioſis. ¶ Hec eſt ſcda pars .q. in qua intẽdit probare q ignorãtes ex toto, furioſi ⁊ ebrij non peccant in illo actu, ſed peccant ſe inebriãdo: ⁊ hoc probat per nouem authoritates. Jo. de fan.

¶ Caſus. Qꝛ facta eſt ſuperiꝰ mentio de furioſis: ideo nũc euidẽter oſtẽdit Gra. q ea q̃ fiũt tpe furoris nõ imputãtur. ⁊ ad hoc inducit ſeq. ca.

tholicã ſᷓm regulam veritatis tenere, ⁊ ſacrᷓm baptiſmatꝭ accipere: paruulis vero q̃ necdũ ꝓpria voluntate credere, nec pniam pro pctõ qd̃ originalr̃ ↄtrahũt, agere poſſũt: ſacrᷓm fidei qd̃ eſt ſanctũ baptiſma, q̃ꝺdiu rõnis etas eorũ capax eſſe non põt, ſufficere ad ſalutem. Ex eo aũt qd̃ in fine huius authoritatis dꝛ: q̃ꝺdiu ſcʒ rõnis eoꝝ etas capax eſſe nõ põt, euidenter datur intelligi nulli poſt baptiſmũ pctã imputari, ſiue ſit adultꝰ, ſiue impubes: niſi rõnis ſit capax. vñ etiã de brutis aĩalibꝰ eadẽ ratio ab Augu. in eodẽ lib. redditur quare ſua facta eis non imputentᷓ. Aĩalia em̃ (inquit) p̃ſentis tẽporis ſeculi curſum aut ornatũ ſᷓm creatoris incõprehẽſibilẽ pagũt volũtatem que de ſuis factis nullã rõnẽ redditura ſunt: qꝛ rõnabilia nõ ſũt. Nunqd̃ em̃ de bobusᵃ cura eſt deo? Hoĩes ꝟo qꝛ rõnabiles ſũt facti: ⁊ de ſe, et de oĩbus rebus q̃s ĩ vſu vite preſentis acceperũt: rõnẽ reddituri ſunt deo: ⁊ ꝓ ſuoꝝ actuũ qualitate recipient aut gl̃iam aut penã. Sacre tñ legis authoritate aĩalia iubentᷓ interfici: nõ ꝓpter ↄſciẽtiã pctĩ: ſed qꝛ refricant memoriã facti.

Unde Aug. ſup Leuiticũ.

¶ Nõ ꝓpter culpã, ſʒ ꝓpter memoriã facti pecus occiditᷓ ad quod mulier acceſſerit.

Mulier q̃ acceſſerit ad omneᵇ pecus, et vult aſcẽdi ab eo: interficietis mulierem: ⁊ pecus morte moriatur: rei em̃ ſunt. ¶ Queritur quomodo ſit reũ pecus, cum ſit irrationabile, nec vllo modo capax legis eſt? Jdẽ. Pecora inde credendum eſt iuſſa interfici: qꝛ tali flagitio contaminata, indignam refricãt facti memoriamᶜ.

De furioſis autem euidentiſſime ſcribit Auguſtinus in lib. queſtionum veteris ⁊ noui teſtamenti ita dicens.

¶ Culpa non neceſſitate, ſed voluntate reum cõſtringit.

Aliquos ſcimꝰ ſubito demẽtes factos ferro fuſte, lapidibꝰ, morſibus multis nocuiſſe: quoſdã etiã occidiſſe: captos aũt induſtria, et iudicijsᵈ oblatos, minime reosᵉ factos: eo q nõ volũtate, ſed impellente viᶠ neſcio qua hec geſſerint neſciẽtes. Quo modo enim reus cõſtituitur qui neſcitᵍ quod fecerit?

Item Ambro. ĩ hexameron in tractatu primi diei.

¶ Reus volũtate nõ neceſſitate conſtringitur.

Illa cauenda ſunt q̃ ex noſtra volũtate ꝓdeũt delicta iuuẽtutꝭ, ⁊ irrationabiles corpis paſſiones. Quorum igitur nos ſumꝰ dñiʰ, eorũⁱ principiaᵏ extrĩſecusˡ non reqramus: nec deriuemus in alios: ſʒ agnoſcamusᵐ ea ꝓpria q̃ nr̃a ſunt. qd̃ em̃ poſſumus nõ facere ſi volumus: huius electionẽ mali nobis potius debemus aſcribere q̃ʒ alijs. ideo etiã in iudicijs iſtiuſmodi voluntariosⁿ reos non neceſſitate compulſos culpa conſtringit: pena cõdemnat. neqʒ enim ſi per furorem aliquis innocẽtem perimat, obnoxius morti eſt: quin etiam

Aliquos ſcimꝰ. ¶ Caſꝰ. Quidã furioſi q̃ſdã interfecerunt. q̃ſitũ fuit ab Aug. vtrũ eis ĩputetᷓ? et rñ. q nõ: qꝛ non ex volũtate fecerᷓt, ſʒ impellẽte furore ⁊ neſciẽtes fecerũt. ij. ps.

d ¶ Et iudicijs. id eſt iudicibus.

e ¶ Reos. i. condemnatos.

f ¶ Ui. Jd eſt furore.

g ¶ Qui neſcit. h manifeſte vides q ea q̃ a furioſis fiũt nõ ĩputanᷓ: † vt. j. ca. xxi. et. iij. q. ix. indicas. lʒ q̃dã dicãt q ſi culpa ſua q̃s incidat in furorẽ, ĩputaᷓ ei. j. e. ſi quis inſaniens.

† An furioſꝰ vᷓ ꝓdigꝰ alienare poſſit ante interdictionez vᷓ poſt ſibi factã: no. ff. d cu. fur. l. j. et facit ff. de teſta. is cui.

Illa cauẽda. ¶ Caſꝰ. Queſitũ fuit ab Amb. que ſunt illa q̃ imputanᷓ alicui, ⁊ q̃ nõ. Et rñ. q peccata que ꝓcedũt ex volũtate, imputãtur: ⁊ etiã que ꝓcedunt ex imperitia. In his tamen locus erat refugij ĩ veteri teſtamẽto: qd̃ probat authoritate legis Moſaice: ſʒ egritudo, paupertas, mors, ⁊ ignobilitas, cũ nõ ſint mala, non imputantur.

h ¶ Domini. Jd eſt authores.

i ¶ Eorum. Jd eſt vitiorum.

k ¶ Principia. i. cauſas.

l ¶ Extrinſecus. Jd eſt alijs nõ imputemus.

m ¶ Agnoſcamꝰ. Jd eſt nobis attribuamus ea.

n ¶ Uoluntarios. Quia paſſis ire ⁊c: vt. xxiij. q̃ões. iiij. nabuchodonoſor.

Ciuitates refugij erant tres.

a Legis moſaice. Tāgit qđ legitur in Exodo ⁊ Deuteronomio, ꝙ tres erant ciuitates refugij vltra iordanem: ⁊ tres citra: quarum talis erat vſus, ꝙ ſi quis hoiem nolēs occidiſſet, ⁊ fugiebat ad vnā illarum: ibi de cōſanguineis occiſi erat tutus. Sed ſi antequā illuc puenſſet inuētus fuiſſet, ille q̄ poterat eſſe vltor ſanguinis effuſi, ipune occidebat eum ſed poſtquā illuc venerat: ſi ꝓpinqui occiſi volebant eū cōuincere ꝙ ſponte occidiſſet eū, et hoc probabant coram ciuibus vrbis illius tradebatur illis ad occidendū. erat aūt vbi fugitiuus vſqꝫ ad reconciliationem cū propinquis occiſi, vel vſqꝫ ad mortē ſummi pontificis, in q̄ omnes fugitiui ſecure redibant ad propria.

Nota iſtarꝫ ciuitatū ſunt iſta: boſor, ramoth, golan. Sed cades, Sichē, Ebron.

h Dormientis. De hoc dictū eſt an dormiens peccet. d. diſt. vj. teſtamentum. Jo.

I Nebriauerūt. Caſus. Hoc ca. diuidit in duas partes. In prima parte ponuntur verba Gene. In ebriauerūt ⁊c. In ſcđa parte verba Aug. exponētis verba illa.

ipſius diuine legis [a] oraculo ſi q̄s per imprudentiā intulerit necem: accipit impunitatis ſpem, ⁊ refugij facultatē: vt poſſit euadere. hoc igitur [b] de eo qđ ꝓprie malū videtur, dictum ſit. mala eīm nō ſunt niſi que crimine mētē implicāt, et ꝯſciētiā ligāt. Ceterū paupertatē ⁊ ignobilitatē, egritudinem et mortem nemo ſapiēs mala dixerit, nec in malorꝫ ſorte numerauit: quia neceſſaria iſta in bonis habētur maximis: quorum nobis alia ex natura, alia ex commoditate accidere videntur.

Idem in lib. de patriarchis.

Veniam habent que ignorantes ebrij cōmittunt.

SAne diximus vitandā ebrietatē: ꝑ quā crimina cauere nō poſſumus. Nā q̄ ſobrij cauemus, ꝑ ebrietatē ignorātes cōmittimꝰ. neſciūt quid loquantur qui nimio vino idulgēt, iacēt ſepulti. Ideoqꝫ ſi qui per vinūꝫ deliquerūt, apud ſapiētes iudices venia [c] quidē facta donantur: ſꝫ leuitatis damnantur [d] authores.

Itē Aug. lib. j. de ciui. dei.

Inobediētia vel concupiſcētia nō habet culpā in corpore non conſentientis.

SI cōcupiſcētia [e] vel inobediētia [f] q̄ adhuc in mēbris moribūdis habitat [g], preter nr̄e volūtatis legē, q̄ſi ſua lege mouetur: ſi abſqꝫ culpa eſt in corpore dormiētis [h]: quāto magis abſqꝫ culpa eſt in corpore nō cōſentientis?

Idem cōtra Fauſtū lib. ij.

Loth nō de inceſtu, ſed de ebrietate culpatur.

INebriauerūt Loth filie eius, ⁊ ſe neſciēti miſcuerūt. Quapropter culpandus eſt [i] quidē: non tamē quantū [k] ille inceſtus, ſed quātum ebrietas illa meretur.

Item Ambroſius de beata vita.

Nemo trahitur ad culpā, niſi ductꝰ ꝓpria voluntate.

NOn eſt ꝙ cuiqꝫ noſtrā aſcribamꝰ erumnam [l] niſi noſtre voluntati. Nemo noſtrum tenetur ad culpam, niſi voluntate propria deflexerit. non habent crimen que inferūtur reluctantibꝰ [m]. voluntaria tantū cōmiſſa ſequitur delictorum inuidia [n] quaꝫ in alios deriuamus [o]. Voluntarium ſibi militē eligit Chriſtus: voluntarium ſeruum ſibi diabolus auctionatur [p] et acquirit ſuo iuri. Neminē iugo ſeruitutis aſtrictum poſſidet, niſi ſe ei prius peccatorꝫ [q] ere vendiderit.

Idem in lib. de paradiſo.

Miniſter dei eſt qui iniuſtꝰ homicidium facit.

b Hoc igitur. i. primo dictum.

SAne. Caſus. Oſtēdit Ambro. i hoc ca. ebrietatem eſſe vitandam, per quam ſi qua mala faciunt ebrij, apud ſapientes ipunita relinquūtur, ⁊ donantur venia: ⁊ de hoc dānantur quia faciles fuerūt ad bibēdum vltra modū.

c Venia. id eſt minori pena quā ſi ex certa ſcientia feciſſent.

d Damnātur. Et etiā redarguunt eos qui ſunt nimis faciles ad inebriādū ſe. Aliq intelligunt ꝙ non punitur de eo qđ ebrius fecit: ſꝫ tm̄ pro eo ꝙ leuis erat ad inebriandum ſe.

Vide de hoc late ꝑ Bar. in l. aſpiciendū §. deliquunt. ff. de pe. Ad hoc. ff. de re mili. l. omne delictū §. q ſe.

SI cōcupiſcentia. Caſus. Oſtendit hic Augu. ꝙ ſi homo vigilās et mentē poſitus aliq̄đ ꝑ concupiſcentiā vel inobedientiā faciat, non cōmittit mortale peccatū, et hoc inſtar dormiētis, in quo cōcupiſcentia ſine culpa ſua lege mouetur.

e Si concupiſcentia. i. fomes originalis peccati.

f Vel inobedientia. Id eſt originale peccatum: qđ ex inobedientia proceſſit.

g Habitat. Nō eīm tollitur penitꝰ originale in baptiſmo q̄ ad ſui eſſentiā, ſꝫ eius effectū mitigat baptiſmꝰ: ne per illud damnemur: vt de conſe. diſt. iiij. ca. ij.

Dicit eīm ꝙ ꝓpter inceſtū Loth puniri non dꝫ: ſed qꝛ nimis fuit facilis ad inebriādū. Scđa pars eſt ibi Quapropter. Ita videtur caſus ponēdus ad hoc vt faciat ad propoſitū Gratiani. gloſe tn̄ diuerſimode verba illa exponunt.

i Culpādꝰ eſt. Videtur ergo ꝙ peccat qui neſciēs in ebrietate aliq̄đ facit: vt hic: ⁊. xxxv. diſti. ſexto die. Sꝫ dic hic ꝙ non erat Loth neſciens. natura eīm nō patitur ꝙ aliquis neſciēs coeat: ſed dr̄ neſciens, qꝛ neſciebat eē filias ſuas. credebat eīm eſſe vxorem ſuam.

Adde ꝙ hec dictio abſqꝫ ponit h excluſiue concor. l. minime. et ibi glo. C. de appella.

k Quantū. tripliciter exponitur hoc. Quidā ſic exponunt ꝙ punitur ꝑ inceſtu et ꝑ ebrietate. vel aliter: nō punitur quantū inceſtus meretur, ſcilꝫ ſi eſſet ꝯmiſſus ex deliberatiōe. Aliq dicūt ꝙ nullo modo punitur pro inceſtu, ſed tantū pro ebrietate: q̄ ebrietas tantum eſt veniale peccatū: vt xxv. diſtinc. §. criminis. Lau.

Loth etiam ebrius peccauit.

NOn eſt. Caſus. Quidaꝫ peccata que committebāt in alios deriuabāt: ſed ꝓbat Amb. ꝙ crimina ex ꝓpria volūtate cōmittuntur, per que quis ſe diabolo ſubijcit: ſicut q̄s ex propria voluntate miles Chriſti efficitur.

l Erumnam. i. penam vel culpam.

m Reluctātibus. i. ex toto diſſentiētibus: ſcilꝫ cū eſt abſoluta coactio. l. diſt. preſbiteros.

n Inuidia. Id eſt pena.

o In alias deriuamus. i. alijs exemplū damus.

p Auctiōatur. i. emit. vl̄ auctiōatur. i. per auctionē petit.

q Peccatorū ere. Id eſt peccatis delectantibus. nam id ipſum peccatum dat nobis diabolus ꝑ precio vt nos demus ei ius ad occidendum nos.

NEc is.¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dicit q̄ ſi q̇s caſu interfecerit aliquē, miniſter dei eſt: qđ ꝓbat authoritate Deutero. ſicut leuita miniſter eſt remiſſionis. In ſcđa parte dicit q̄ cum interficitur aliq̇s impius, Chriſtus diffunditur per orbez. Et hoc ꝓbat authoritate dñi dicētis in Exodo: In ea die ⁊c. Scđa pars incipit ibi: Illud q̄q3. In man⁹ ei⁹, id eſt occidentis caſu.

a ¶ Inuit⁹. Hoc vult dicere, q̄ cū aliquis caſualiter occidit hoiem, nō peccat: vt. xxiij. q. v. ſi homicidiū.

b ¶ Eius. ſcʒ occidentis.

c ¶ Leuita. i. ſacerdos.

d ¶ Remiſſionis. peccatorum.

Exo. xiij. a. e ¶ Chriſtus. i. gratia Chriſti.

f ¶ Infunditur. aliās. aliq̇ eñ p̄ hoc emendant.

g ¶ Ubi abominatio. i. pſona abominabilis.

h ¶ Cōſecrat. in aliq̇s.

i ¶ Primogenitū. Totū hoc myſtice pōt legi: et ſic appellant primogenita Egypti, vitia q̄ q̇tidie facim⁹ ꝑmogenita Iſrael virtutes.

k ¶ Non ad vnū. Ecce qualiter indefinita expōitur vniuerſalr. ſic. j. q. iij. ſaluator. circa ſi. xxviij. q. j. idololatria.

¶ Cū itaq̄.¶ Caſ⁹. Cōcludit Gratia. ex ſupradictis q̄ ſacerdos iſte nō eſt re⁹ homicidij, et ideo ſacerdotio priuari non debet. ſed cōtra hoc ſtatim obijcit ſequens.

l SI q̇s. ¶ Penitētia. Iſtis iponit penitētia: ⁊ tñ nō deliquerūt. ſʒ hoc fit ad cautelā: vt. l. diſ. p̄ſbyteros. ⁊. xxxiiij. q. ij. in lectū. ⁊ ne diſcipline eccl'ie deferat: vt. xxiij. q. v. excōicatoꝝ. Jo. de fan.

¶ Sʒ hoc. ¶ Caſ⁹ Nō ſoluit ſupradictū ca. G. ⁊ dicit q̄ poteſt de eo intelligi q̇ ſua culpa incidit in furorem. Poſtea obijcit cōtra hoc, ⁊ dicit q̄ quedā ſunt que non deijciūt ꝓmotū, nec imputant ad penā, ſed impediunt executionē. Unde ſicut parentū ambitio impedit promouendū, etſi ad penā filio nō imputet: ita ea que fiūt mēte alienata, nō imputant ad penā, etſi executionem impediant. ⁊ ad hoc inducit ſequens ca.

m ¶ Propria. Hec opinio non eſt approbāda: quia ſatis ipſo furore punitur: vt. iij. queſt. ix. indicas. ff. de offic. preſi. l. diuus.

NEcis qui inuitus[a] aliquod homicidiū fecerit, extra miniſteriū dei eſt. ſiq̇dē lex ait de eo: Quia de⁹ dedit eū in manu eius[b]. manus ergo ei⁹ inſtrumenti modo diuine vltioni miniſteriū p̄buerūt. leuita[c] igit miniſter remiſſionis[d] eſt: pcuſſor aūt q̇ nō ex diſpoſitiōe, ſʒ preter volūtatē fecerit homicidiū, diuine miniſter eſt vltiōis. ¶ Illđ q̄q3 ſpecta. q2 cū interficit impi⁹, xp̄s[e] infundit[f]: et vbi abominatio[g] abolet, ſctificatio ꝯſecrat[h]: q2 dixit dñs: In ea die q̄ interfecero oē primogenitū Egypti ſctificabo mihi oīe primogenitū[i] Iſrael. qđ nō ad vnū[k] diē afflictionis refert Egypti, ſʒ ad oē tēp⁹. Cum itaq̄ q̇ inuitus hoiem interfecerit, miniſter dei ſit: cū innocentē furore perimēs morti nequaq̄ obnoxius ſit: cū ſubito demētes eorū que faciūt reatū minime geſtēt: patet hūc ſacerdotem homicidij reum nō eſſe: vnde nec ſacerdotio priuari debet.

Obijcit autē illud qđ inuenit in penitentiali Theodo.

¶ In ſe reuerſ⁹ pniam agat q̇ inſaniēs aliquē occidit.

SI quis inſaniēs aliquē occiderit: ſi ad ſanā mētē puenerit, leuior ei pnīa[l] iponenda eſt. Sed hoc forte de eo intelligitur quem ꝓpria[m] culpa ad furorem perduxit.

Itē obijcit: ſunt quedaz que etſi non imputent ad penā: tñ impediūt ſacramēti ſignaculū. Ambitio nāq̄ parētū filio non imputat ad penaz: cui tñ obeſt[n] ad eccleſie munus accipiendū. ſic que mēte alienata fiunt, etſi nō imputent ad penam: tñ ſacri muneris executionem impediunt.

Unde Hierony. ait.

¶ Innocēs eſt qui nō iratus ſed propter diſciplinam caſu aliquem interfecit.

SI q̇s nō irat⁹, ſʒ ꝓpter diſciplinā[o] aliquem v̄berauerit, vel palmaz alicui dederit, ⁊ caſu occiderit: ſicut fieri ſolet: q̄tū ad gratiā inocēs eſt: q2 volūtatē nō op⁹ req̇rit. quātū autē ad legē[p] re⁹ eſt: q2 opa lex querit. Itē ſi in pſecutione v̄go fuerit oppreſſa, repellit lege[q]. q2 op⁹ inſpicit, nō voluntatē[r]. In gratia autem quaſi virgo ſuſcipit: q2 nō opera querit, ſed voluntatem.

Sicut ergo q̄ ꝓpter diſciplinā caſu homicidiū facit, q̄tuz ad legē re⁹ eſt: quātū ad gratiam[ſ] innocēs eſt: ſic iſte ſacerdos q̇ furore homicidiū fecit, quātū ad culpā innocens eſt: quātū ad ſuſcepti muneris executionem reus probatur.

His ita reſpōdetur: non oīa que ordinandum impediunt, conſecrari: vt. xxxij. q. v. ille.

n ¶ Obeſt. vt. j. q. v. ca. j. Jo. de fan.

SI quis.¶ Caſ⁹. Dicit in hoc ca. q̄ ſi q̇s corrigendo diſcipulū ſuum caſu eum occiderit: non iputatur ei quo ad deū, qui volūtatem reſpicit, ⁊ non factū: ſed quātū ad legē ꝓmotionis eſt re⁹ in qua op⁹ requiritur, et non volūtas. et hoc probat Hiero. exēplo virginis oppreſſe: q̄ ⁊ ſi nō peccauerit iter v̄gines, tñ ꝯſecrari nō poteſt.

o ¶ Propter diſciplinā. Leuis autē caſtigatio permittitur magiſtro: vt ff. ad legē aq̇l. ſʒ et ſi. §. vlti.

p ¶ Quātū autē ad legē. Moſaycam: q̄ pmittebat q̄ ſi q̇s caſu occidiſſet hominez, dū modo nō inueniretur intra ciuitates refugij, poterant parētes occiſi interficere occiſorez ſm q̇ſdā: ſimiliter ſm. l. canonum impeditur a promotione: ſm quoſdā quođ non cōcedo: vt dixi. l. diſtin. de his. Uel intellige qđ hic dicit, quando exceſſit moduz in corrigēdo.

q ¶ Lege. Canonica: quia non poteſt inter virgines

† Q2 talis decetero nō poterit nō quia peccauerit ſʒ ꝓpter horrorē facti, et ꝓpt eccleſiaſticā diſciplinam ſuādā. Sʒ hu. credit q̄ iſte non debeat repelli a ꝓmotiōe: ſʒ q̇cq̇d h̄ dicat, dic q̄ h̄ ꝑ eū diſtinguit. l. diſt. §. caſu. Archi.

r ¶ Voluntatem. Sic. ſ. xiij. q. v. ſi quid inueniſti. ⁊. e. q. vj. in fine.

¶ Sicut.¶ Caſ⁹. Infert G. ex ſupradicto ca. dicēs q̄ iſte ſacerdos innocēs eſt quo ad deū: ſed quātū ad executionem officij reus habetur.

ſ ¶ Ad gratiam. ſcʒ dei.

¶ His ita.¶ Caſ⁹. Modo ponit hic Gratianus veraz ſolutionē dicēs q̄ multa impediunt promouendū, que non deijciunt iam promotū. vnde ſacerdos iſte etſi promoueri nō poſſit, non carebit ſacerdotio iam ſuſcepto, niſi forte nunq̄ ad ſanam mentem rediret, ⁊ ad hoc in

ducit ca.ſ.vij.q.j,quanuis ſit triſte.
a ¶ Deſiciūt.Ut.lxviij.diſt.ſicut.xxxix.diſt.petrus.ꝛ turpius eijcitur ꝛc̄.l.diſt,quicunqꝫ.ij. ꝛ extra de iureiu ran.quemadmodum.
b ¶ Quanuis. Scilicet.ſ.vij.q̄one.j.quanuis.

ꝛ monachi vel regulares nō niſi pro ſua eccleſia debēt aduocare:ꝛ abbate ſuo precipiente.xvj.q̄.j.monachi. Joan.quod dicit de ſacerdote,hodie corrigit,vt extra de poſtula.ca.vlti.B.

O Bſeruādū.¶ Caſus. Queſitū fuit in Terraconē. cōci.vtrum clerici more ſeculariū aduocatorū pro patrocinijs munera exigere poſſent?ꝛ rñ.ꝙ nō:ſed ſponte oblata poſſunt recipere:ꝛ ſi q̄s cō tra fecerit, tanq̄ vſurari⁹ deponaꝶ.

PRo impēſis. ¶ Caſ⁹. Hic intitulaꝶ.ij.q. vbi queritur an clerici pro impēſis pr̄ocinijs ſalaria petere poſſint? Et rñ. Clerici aut ſūt religioſi,aut ſunt ſeculares. Religioſi exigere nō poſſūt: vt.ſ.e.§.vlti.q2 poſtulare nō poſſūt niſi i cauſa monaſterij ſui,ꝛ de abbatis licentia: vt xvj.q.j. monachi. Si vero ſunt ſeculares,coram ſeculari iudice poſtulare nō poſſūt ſi ſūt in ſacris ordinib⁹ cōſtituti:vel in minoribus ſi habeāt beneficiū vnde viuant:niſi in ꝓpria cauſa vel eccleſie ſue,vel miſerabilium ꝑſonarū: vt dicebaꝶ in cōcilio Lateraneſi.de poſtulādo. Clerici i criminali cauſa coram ſeculari iudice non poſſunt aduocare: vt.lj.diſt. aliquātos. ſed corā eccl'iaſtico aduocabunt:epiſcopi tamen et ſacerdotes aduocare non poſſunt:vt.v.q.iij.quia epiſcopus.

Adde idē eſſe in mr̄imonio: vt not.i j.furor. ꝛ ibi cō. cor.ff.d ſpon.

ordinatū deſiciūt^a.nō em̄ pōt ad ſacerdotiuꝫ ꝑuehi q̄ aliq̄n inſaniuit. † verūtn̄ ſi poſt ſacerdotiū furere incepit,nō tō ſacerdotio carebit:niſi forte nūq̄ ad ſane mētis offm̄ illū redire cōtingat. ¶ Sicut de quodā ep̄o Gregorius ſcribit in regiſtro ad Eleutherium ep̄m. Quāuis^b triſte ſit nobis ꝛc̄.vt.ſ.in cauſa. Longa inualitudine grauatus eſt.

¶ Queſtio.ij.

PRo impēſis^c vero patrocinijs in Terraconēſi concilio clerici exigere munera ꝓhibentur:in quo ſic ſtatutū legitur.

¶ Pro patrocinijs impēſis clericus munera exigere non debet.

OBſeruandū q̄ꝫ decernimus ne q̄s ſacerdotum vel clericoꝝ more ſecularium iudicum^b pro impēſis patrocinijs munera audeat accipere:† niſi i eccl'ia gratuito oblata:q̄ nō fauore muneris videātur accepta:ſꝫ collatiōe deuotiōis illata. Qui ſi q̄s ita ꝓbaꝶ accipere:veluti exactor fenoris aut vſurarū poſſeſſor,ſm ſtatuta patrum ſe nouerit degradandū. Hoc autē de illis intelligendū eſt qui canonicā vitā profeſſi,regulariter ſe victuros ꝓpoſuerūt.gnāli nāqꝫ eccl'ie cōſuetudine receptum eſt,ꝛ moribus approbatū, vt clerici more aduocatorū patrocinia impēdāt,ꝛ ꝓ impendendis munera exigāt, ꝛ pro impenſis ſuſcipiant.

¶ Queſtio.iij.

TErtio^e q̄riꝶ, an ex mulieris ꝯfeſſione iſte ſit ꝯdēnādus. In quo p̄io videndū eſt an mulier ſacerdotē accuſare valeat:q̄d ſacris canonib⁹ oīno videꝶ eē

d ¶ Judiciū.i.aduocatorū. Uel dic iſtū eſſe tenorē ca. ꝙ licet pro ſeculari honore aliquid dari: vt.ff.de polli.pactū. et.l.ſi q̄s ob honorē, non tn̄ pro eccl'iaſtico aliquid pōt peti. Itē no.ꝙ lꝫ pro ſeculari honore aliquid poſſit ꝓmitti,non tamen pro ſeculari adminiſtratione: vt.j.q.vij.ſancimus. † Jo.

† Adde q̄ doctor ſacerdos pōt dare conſiliū i camera, nec dr̄ aduocatus. no. barto.i l.j. §.aduocatos.ff. de var.ꝛ ext̄ro. cog.et i l.j.§.poſtulare ff.de poſtula.

¶ Doc. ¶ Caſus. Dicit Gra.ꝙ hoc ca. de regularib⁹ loquitur.ſecl'ares vo clerici de ꝯſuetudine eccl'ie pro impēſis patrocinijs munera exigere poſſunt.

† Uide q̄d not. ſ.j.q̄e iij.§.j.i glo.ij.

TErtio. ¶ Caſus. Hic ponitur.iij.q.qua queritur vtrum ex mulieris cōfeſſione preſbyter iſte ſit cōdēnādus?ꝛ certū eſt ꝙ nō:vt.ſ.e.nemini. Primo tn̄ probat ꝙ mulier ſacerdotē accuſare nō valet duab⁹ rōnibus. Prima eſt:quia ſm canones nullus poteſt ſacerdotē accuſare nec in euꝫ teſtificari qui non eſt ſacerdos:nec pōt ad ſacerdotiū promoueri:ſed mulier ad ſacerdotiū promoueri nō poteſt, nec etiā ad diaconatū:ꝛ ita mulier accuſare nō poteſt:ad q̄d inducit ca.ij.q.vij.ipſi apoſtoli. Secūda ratio eſt:q2 mulier ſm leges apud iudices poſtulare non poteſt:niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriam proſequatur. Quare cū iſta mulier nec ſuam nec ſuoꝝ iniuriā proſequaꝶ,ad accuſandum admitti non debet. Poſtea probat cōtrariū. Nam mulier admittitur ad maius:ſcꝫ ad iudicandū:ꝛ hoc probat exēplo Delbore ꝓpheiſſe.q̄ ppl'm iſrael i veteri teſtamento iudicauit.ergo etiā pōt ad accuſandū admitti,cum non prohibeatur per diuinam ſcripturam.

c ¶ Pro impēſis. Hic queriꝶ an clericis liceat recipere munera pro aduocationib⁹. Primo ergo ſcias ꝙ clericus in cauſa criminali corā ſeculari iudice non poteſt allegare:vt.lj.diſt.aliquantos.ꝛ.xxiij.q.viij.his a quibus.niſi ad hoc vt ſupplicet pro eis:vt.xiiij.q.vj.ſi reus. et.xxiij.q.v.ca.j.ꝛ.ij.ꝛ ca.reos. Item in ciuili cauſa coram ſeculari iudice non aduocabit niſi pro ſe ꝛ eccleſia ſua,ꝛ pro miſerabilibus ꝑſonis:ꝛ hoc ſiue ſint in ſacris ſiue in minorib⁹ ordinibus conſtituti:dūmodo bn̄ficijs eccleſiaſticis ſuſtentenꝶ: ꝛ ſi nō habent beneficiū,tunc ſi ſunt in minoribus ordinibus poſſunt:vt ex̄ de poſtula.clerici.ep̄i aūt et ſacerdotes non debent indifferēter aduocare:ne vileſcant dignitates ip̄oꝝ:vt.lxxxviij.diſtin.perlatū.et.xliij.q.v.deniqꝫ.ſed coram eccleſiaſtico iudice licite poſſunt oēs aduocare:ſed nō poſſunt petere ſalarium ſi ſunt in ſacris ordinibus:vt.ſ.e.c.j. Derogatum tn̄ eſt huic canoni ꝑ cōtrariā conſuetudinē.nemo em̄ cogiꝶ facere de ſuo beneficiū:vt.x.q.ij.precarie. Itē dignū eſt eū recipere emolumētū qui preſtat obſequiū:vt.xij.q.ij.characterē. Itē nemo cogiꝶ ſuis ſtipēdijs militare:vt ex̄ de ſimo.cū ſit.in parte deciſa.immo eſt expreſſum ex̄ de preſcri.cuꝫ ex officij. Religioſi vero

Clerici an poſſint aduocare

e ¶ Tertio. Per mulieris teſtimoniū non poteſt clericus conuinci de crimine:tum q2 mulier non eſt nec poteſt eſſe eiuſdem ordinis:vt.ij.q.vij.ipſi apoſtoli. ꝛ ca. teſtes.tum q2 ipſa que cōfitetur propriū delictum,non poteſt teſtificari de alterius delicto:vt.ſ.e.nemini.ꝛ regulariter cōfeſſio vnius alteri nō preiudicat:vt.ij.q.v. interrogatum.admittitur tamē mulier cum agitur de

Mulier an poſſit teſtificari in crimie ꝯ clericum.